

ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุแบบพหุระดับของปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

The Causal Multilevel Model Influencing small school effectiveness Office of the Basic Education Commission

อนงค์นุช วิริยสุทนต์¹, เกริกไกร แก้วล้วน², จำลอง วงษ์ประเสริฐ²
Anongnuch Wiriyaookhatai¹, Krerkkrai Kaewluan², Jumlong Vongprasert²

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์เชิงสาเหตุแบบพหุระดับของปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก โดยศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยวิเคราะห์และสังเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก 2) เพื่อสร้างและพัฒนารูปแบบเชิงสมมติฐานของความสัมพันธ์เชิงสาเหตุแบบพหุระดับ ตรวจสอบรูปแบบ ตรวจสอบเครื่องมือการวิจัยโดยผู้เชี่ยวชาญ 3) เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของรูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุแบบพหุระดับกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยเก็บข้อมูลจากตัวอย่าง 1,300 คน จัดประชุมระดมความคิด โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 21 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน และการวิเคราะห์เชิงสาเหตุแบบพหุระดับ ด้วยโปรแกรมเอ็มพลัส

ผลการวิจัยพบว่า

1. ผลการศึกษาความสัมพันธ์เชิงสาเหตุแบบพหุระดับ พบว่า 1) ในระดับนักเรียน ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนทางอ้อม คือทัศนคติเชิงบวกของนักเรียน และความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร และปัจจัยที่ส่งผลทางตรง คือผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (2) ในระดับบุคคล ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนทางอ้อม คือ ภาวะผู้นำองค์การ และสมรรถนะครูและบุคลากรทางการศึกษา และปัจจัยที่ส่งผลทางตรง คือการทำงานเป็นทีม และระบบรางวัล และ 3) ในระดับสถานศึกษา ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนทางอ้อมคือการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ และการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน และปัจจัยที่ส่งผลทางตรง คือการกระจายอำนาจ และความเป็นเลิศของสถานศึกษา

¹ นักศึกษาหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาวิจัยและประเมินผลการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

² คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

¹ Ph.D. Candidate in the Educational Research and Evaluation Program, Faculty of Education, Ubon Ratchathani Rajabhat University

² Faculty of Education, Ubon Ratchathani Rajabhat University

2. ผลการสร้างและพัฒนาารูปแบบเชิงสมมติฐาน ในระดับนักเรียน ระดับบุคคล และระดับสถานศึกษา พบว่า รูปแบบมีความตรงเชิงโครงสร้างและสามารถแสดงความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ

3. ผลการตรวจสอบความสอดคล้องของรูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุแบบพหุระดับ พบว่ารูปแบบมีความตรงเชิงโครงสร้างหรือมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ และสามารถแสดงความสัมพันธ์เชิงสาเหตุได้ทั้งในระดับนักเรียน ระดับบุคคล และระดับสถานศึกษา ซึ่งพิจารณาจากค่าสถิติที่ใช้ตรวจสอบความตรงของรูปแบบคือ ค่า $X^2=449.501$, $df=362$, $p=0.059$, $CFI=0.995$, $TLI=0.991$, $RMSEA=0.036$, $SRMRw=0.003$, $SRMRc=0.037$, $SRMRsc=0.048$ และ $X^2/df=1.242$

คำสำคัญ: ประสิทธิภาพ โรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุแบบพหุระดับ

Abstract

The research aimed to 1) to study the multi-level causal relationship of factors influencing the effectiveness of the small primary schools by investigating documents, concepts, theories, and researches, analyzing and synthesizing on the factors influencing the effectiveness of the small primary schools ; 2) to create and to develop a hypothetical model of the multi-level causal relationships of the factors influencing the effectiveness of the small primary schools, check the developed model, examine the research instruments by experts 3) to examine the accordance of the multi-level causal relationship model of the factors influencing the effectiveness of the small primary schools and the empirical data by collecting data from 1,300 samples: and by focus group discussion of 21 experts to brainstorm their ideas. The confirmatory factor and the multi-level causal analysis was conducted by using the M Plus program.

The research findings were as follows:

1. The results of the study of the multi-level causal relationship showed in three levels. 1) In the student level, the factors indirectly influenced the effectiveness of the small primary schools were the positive attitudes of the students and the knowledge and the skills required by the curriculum while the factor directly influenced the effectiveness of the small primary schools was the learning achievement. 2) In the individual level, the factors indirectly influenced the effectiveness of small primary schools were the organizational leadership and the competency of the teachers and educational staff while the factors directly influenced the effectiveness of the small primary schools were the teamwork and the reward system. 3) In the school level, the factors indirectly influenced the effectiveness of small primary schools were the schools becoming the learning organizations and the management conducted by the school-based management while the factors directly influenced the effectiveness of the small primary schools were decentralization and the excellence of the educational institutions.

2. The results of the construction and development of the hypothetical multi-level causal model in the student, individual, and school levels indicated that the model had the construct validity and was able to show the causal relationships.

3. The results of the examination of the accordance of the multi-level causal relationship model and the empirical data indicated that the model had the construct validity or fit the empirical data well. The model also could show the causal relationships among the student, the individual, and the school levels based on the values of $X^2=449.501$, $df=362$, $p=0.059$, $CFI=0.995$, $TLI=0.991$, $RMSEA=0.036$, $SRMRw=0.003$, $SRMRc=0.037$, $SRMRsc=0.048$ และ $X^2/df=1.242$.

Keywords: Effectiveness, small primary schools, multilevel causal relationship model

บทนำ

การศึกษาเป็นพื้นฐานสำคัญในการพัฒนาความเจริญก้าวหน้าของชาติ โดยรัฐมีหน้าที่ที่จะต้องให้การศึกษแก่ประชาชน สถานการณ์ที่โลกเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ระบบการศึกษาของไทยต้องปรับปรุงให้ทันการเปลี่ยนแปลงทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง วัฒนธรรม และการศึกษา การศึกษาขั้นพื้นฐานจัดเป็นการศึกษาที่มีความสำคัญในการพัฒนาประชาชนให้มีความรู้ความสามารถ มีคุณภาพมีศักยภาพในการพัฒนาตนเอง พัฒนาเศรษฐกิจ พัฒนาสังคม และเพิ่มขีดความสามารถในการบริหารประเทศ ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีภารกิจหลักในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างทั่วถึงและมีคุณภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้ของหลักสูตร เพื่อให้เด็กในวัยเรียนได้เรียนอย่างมีคุณภาพและเต็มตามศักยภาพของแต่ละคนโดยมีสถานศึกษาในความรับผิดชอบ จำนวน 30,228 โรงเรียนเป็นโรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 11,598 โรงเรียนคิดเป็นร้อยละ 38.36 ของจำนวนโรงเรียนทั้งหมด (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2557: 12) ทำให้การจัดการศึกษาให้แก่ประชากรวัยเรียนระดับประถมศึกษา จำนวนมากเป็น

ภาระหน้าที่ของโรงเรียนขนาดเล็ก ซึ่งส่งผลให้มีสัมฤทธิ์ทางการเรียนค่อนข้างต่ำและมีปัญหาในเชิงคุณภาพโดยภาพรวมของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก โดยมีแนวโน้มการเพิ่มจำนวนมากขึ้นทุกปีอย่างต่อเนื่อง ซึ่งจะส่งผลให้ปัญหาคุณภาพการศึกษาในระดับประเทศขยายขนาดตามจำนวนโรงเรียนที่เพิ่มขึ้นด้วยเช่นกัน สอดคล้องกับผลการศึกษาวิจัยของ พิธาน พื้นทอง (2548: 204) ที่พบว่า ขนาดของโรงเรียนมีผลต่อคุณภาพการศึกษา ส่วนใหญ่โรงเรียนมีขนาดเล็กจะมีคุณภาพการศึกษาน้อยกว่า โรงเรียนขนาดใหญ่ในเกือบทุก ๆ ด้าน

ดังนั้นประสิทธิผลที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียนเพื่อให้เกิดคุณภาพในด้านการศึกษาของประเทศ การพัฒนาประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ในระดับประถมศึกษาของรัฐ จึงเป็นสิ่งที่มีความจำเป็นที่ต้องทำอย่างเร่งด่วน และเมื่อศึกษาถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการดำเนินงานกิจการในบริบทของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กในประเทศไทยในปัจจุบัน และงานวิจัยต่างๆ ได้อธิบายให้ทราบถึงปัจจัยบางประการที่มีความสัมพันธ์และส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ปัจจัยที่มีความสำคัญต่อ

ประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ปัจจัยเหล่านั้นมีความสัมพันธ์กันอย่างไร และควรได้รับการศึกษารูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของประสิทธิผลโรงเรียน ผู้วิจัยจึงสนใจสร้างและพัฒนารูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุแบบพหุระดับของปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก เมื่อรูปแบบความสัมพันธ์นี้ได้รับการตรวจสอบความถูกต้องแล้ว จะได้นำไปใช้ให้เป็นแนวทางในการพัฒนาโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กให้มีประสิทธิผลมากยิ่งขึ้นไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์เชิงสาเหตุแบบพหุระดับของปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก
2. เพื่อสร้างและพัฒนารูปแบบเชิงสมมติฐานของความสัมพันธ์เชิงสาเหตุแบบพหุระดับของปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก
3. เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของรูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุแบบพหุระดับของปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กกับข้อมูลเชิงประจักษ์

ขอบเขตการวิจัย

ประชากร คือ ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง จำนวน 8 จังหวัด 29 เขตพื้นที่การศึกษา

ตัวแปรที่ศึกษา ประกอบด้วย 1) ตัวแปรตาม คือ ประสิทธิภาพโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กสามารถวัดได้จากตัวแปรสังเกตได้ 4 ตัวแปร คือ ด้านคุณภาพนักเรียน ด้านผู้บริหาร

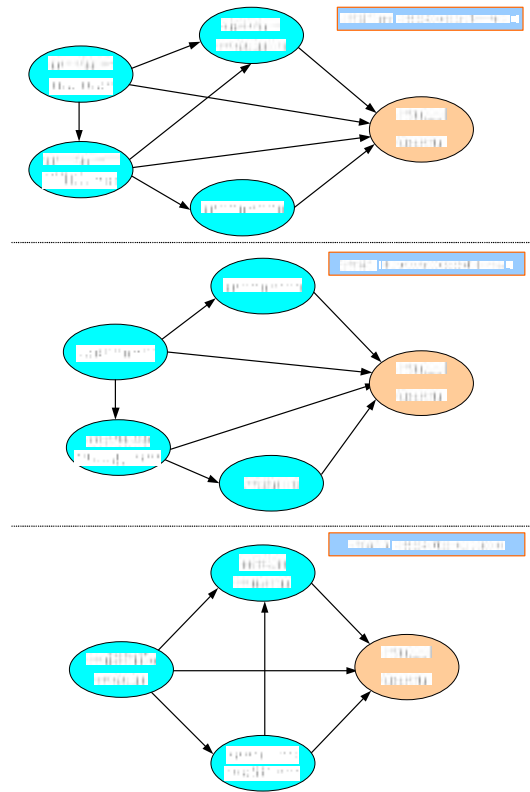
และครู ด้านการบริหารจัดการ และด้านความพึงพอใจต่อองค์กร และ 2) ตัวแปรเชิงสาเหตุ คือ 2.1) ตัวแปรระดับนักเรียน 2.1.1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสามารถวัดได้จากตัวแปรสังเกตได้ 2 ตัวแปร คือ ด้านการปฏิบัติ และด้านเนื้อหา 2.1.2) ทักษะคิดเชิงบวกของนักเรียน สามารถวัดได้จากตัวแปรสังเกตได้ 3 ตัวแปร คือ ความรู้/ความเชื่อ ความรู้สึก และพฤติกรรมของบุคคล 2.1.3) ความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตรสามารถวัดได้จากตัวแปรสังเกตได้ 3 ตัวแปร คือ ความรู้ สมรรถนะผู้เรียน และสุขนิสัย 2.2) ตัวแปรระดับบุคคล 2.2.1) ภาวะผู้นำองค์กร ประกอบด้วยตัวแปรสังเกตได้ จำนวน 4 ตัวแปร คือ คุณลักษณะ พฤติกรรม การใช้อิทธิพล และรูปแบบปฏิสัมพันธ์ 2.2.2) สมรรถนะครูและบุคลากรทางการศึกษา สามารถวัดได้จากตัวแปรสังเกตได้ 3 ตัวแปร คือด้านความรู้ ด้านทักษะ และด้านสมรรถนะ บุคลิกลักษณะ 2.2.3) ระบบรางวัล สามารถวัดได้จากตัวแปรสังเกตได้ 2 ตัวแปร คือ รางวัลตอบแทนภายนอก และรางวัลตอบแทนภายใน 2.2.4) การทำงานเป็นทีม สามารถวัดได้จากตัวแปรสังเกตได้ 3 ตัวแปร คือ สมาชิกในทีม ผู้นำทีม และการจัดรูปแบบทีม 2.3) ตัวแปรระดับสถานศึกษา 2.3.1) ความเป็นเลิศของโรงเรียนสามารถวัดได้จากตัวแปรสังเกตได้ 3 ตัวแปร คือ ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ และผลผลิต 2.3.2) การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน สามารถวัดได้จากตัวแปรสังเกตได้ 4 ตัวแปร คือ หลักการกระจายอำนาจ หลักการบริหารจัดการตนเอง หลักการบริหารแบบมีส่วนร่วม และหลักการบริหารจัดการที่ดี 2.3.3) การกระจายอำนาจ สามารถวัดได้จากตัวแปรสังเกตได้ 4 ตัวแปร คือ การบริหารวิชาการ การบริหารงานบุคคล การบริหารงบประมาณ และการบริหารทั่วไป และ 2.3.4) การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ สามารถวัดได้จากตัวแปรสังเกตได้ 5 ตัวแปร คือ การรอบรู้แห่งตน แบบแผนการ

คิดอ่านและโลกทัศน์ การสร้างวิสัยทัศน์ร่วม การเรียนรู้ของทีม และการคิดอย่างเป็นระบบ

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับประสิทธิผลโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก

1) ระดับสถานศึกษาที่สำคัญ Senge (1990: 340) ; Buytendijk (2006: 295) ; Povich (2008: 186-188) บุษบา สมิตต์ (2558: 162) ; กานดา สุขทุม (2556: 179 และคนอื่นๆ 2) ระดับบุคคลที่สำคัญคือ Reynolds and others (1993: 165-169) ; Quinn (2013: 93-94) ; รังสรรค์ อ้วนวิจิตร (2554: 122) ; สุรียรัตน์ พัฒนเกียรติ (2552: 149) และคนอื่นๆ 3) ระดับนักเรียนที่สำคัญคือ Bloom (1976: 52) ; Hoy and Miskel (2001: 297) ; อาอีตะ ยีเจ๊ะนิ (2556: 182) ; บัญชา ชลาภิรมย์ (2553: 194) ; และคนอื่นๆ ทำให้ได้กรอบแนวคิดในการวิจัยครั้งนี้ ดังภาพที่ 1 ต่อไปนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูและบุคลากรทางการศึกษา จำนวน 260 โรงเรียน โรงเรียนละ 5 คน รวมเป็นจำนวน 1,300 คน เลือกสุ่มตัวอย่างโดยวิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามเกี่ยวกับตัวแปรที่สนใจศึกษา จำนวน 40 ตัวแปร โดยแบบสอบถามนี้มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีคุณภาพด้านความตรงเชิงเนื้อหา เท่ากับ $0.80=1.00$ มีความตรงเชิงโครงสร้าง ($X^2/df=0.439=1.869$, $p > 0.50$) มีความเที่ยงระดับสูง ($\alpha=0.809=0.948$) และมีค่าอำนาจจำแนกระดับสูง ($r_{tt}=0.362=0.746$)

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

1. การพัฒนาและตรวจสอบความตรงของโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุแบบพหุระดับของประสิทธิผลโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กที่พัฒนาขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้วิธีการประมาณค่าแบบอาศัยความน่าจะเป็นสูงสุด (Maximum Likelihood: ML) ทดสอบการไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($p\text{-value} \geq 0.05$) ของค่าไค-สแควร์ (X^2) ค่าดัชนี Tucker-Lewis Index (TLI) และค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนเปรียบเทียบ (Comparative Fit Index: CFI) มากกว่า 0.95 ค่าดัชนีรากของค่าเฉลี่ยกำลังสองของการประมาณค่าความคลาดเคลื่อน (Root Mean Square Error of Approximation: RMSEA) และค่าดัชนีรากของค่าเฉลี่ยกำลังสองของส่วนเหลือมาตรฐาน (Standardized Root Mean Square Residual: SRMR) น้อยกว่า 0.05

2. การประมาณค่าขนาดอิทธิพลทางตรงและอิทธิพลทางอ้อมของตัวแปรเชิงสาเหตุแบบพหุระดับของประสิทธิผลโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้วิธีการประมาณค่าแบบอาศัยความน่าจะเป็นสูงสุด (Maximum Likelihood: ML) และทดสอบการมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p\text{-value} < 0.05$) ของค่าซี (Z) (Hair *et al*, 2010)

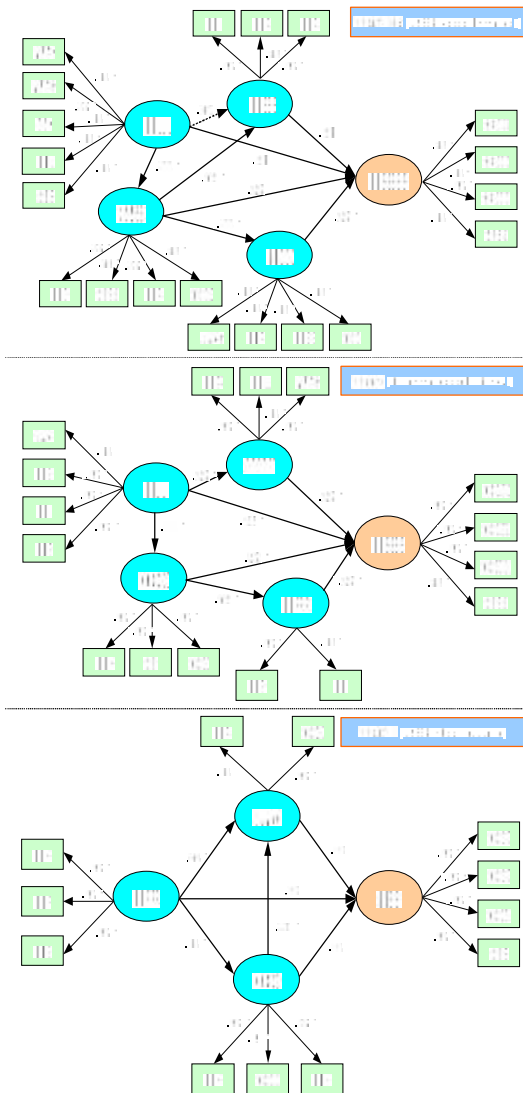
ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาความสัมพันธ์เชิงสาเหตุแบบพหุระดับ พบว่า ประสิทธิผลโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก 1) ระดับนักเรียนมีปัจจัยที่ส่ง

ผลทางตรงและทางอ้อม คือทัศนคติเชิงบวกของนักเรียน และความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร และปัจจัยที่ส่งผลทางตรง คือผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 2) ระดับบุคคล ปัจจัยที่ส่งผลทางตรงและทางอ้อม คือภาวะผู้นำองค์การ และสมรรถนะครูและบุคลากรทางการศึกษา และปัจจัยที่ส่งผลทางตรง คือการทำงานเป็นทีม และระบบรางวัล และ 3) ระดับสถานศึกษา ปัจจัยที่ส่งผลทางตรงและทางอ้อม คือการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ และการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน และปัจจัยที่ส่งผลทางตรง คือการกระจายอำนาจ และความเป็นเลิศของสถานศึกษา

2. ผลการสร้างและพัฒนารูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุแบบพหุระดับ พบว่า รูปแบบในระดับนักเรียน รูปแบบระดับบุคคล และรูปแบบระดับนักเรียนที่ขึ้นมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

3. ผลการตรวจสอบความสอดคล้องของรูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุแบบพหุระดับประสิทธิผลโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า รูปแบบมีความตรงเชิงโครงสร้างหรือมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ และสามารถแสดงความสัมพันธ์เชิงสาเหตุแบบพหุระดับ ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้โดยพิจารณาจากค่าสถิติที่ใช้ตรวจสอบความตรงของรูปแบบ ได้แก่ ค่า $X^2=449.501$, $df=362$, $p=0.059$, $CFI=0.995$, $TLI=0.991$, $RMSEA=0.036$, $SRMRw=0.003$, $SRMRc=0.037$, $SRMRsc=0.048$, $X^2/df=1.242$ ดังภาพที่ 2

ภาพที่ 2 รูปแบบปัจจัยเชิงสาเหตุพหุระดับ
ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลโรงเรียน
ประถมศึกษาขนาดเล็ก

อภิปรายผล

1. จากผลการศึกษาความสัมพันธ์เชิงสาเหตุแบบพหุระดับของปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า ประสิทธิภาพโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กในระดับนักเรียน มีปัจจัยที่ส่งผลทางตรงและทางอ้อมคือทัศนคติเชิงบวกของนักเรียน และความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร และปัจจัยที่ส่งผลทางตรง คือผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทั้งนี้เนื่องมาจากพฤติกรรมของนักเรียนที่แสดงออกถึงการยอมรับในสิ่งที่ดีของการเรียนรู้ จะทำเด็กในวัยเรียนมีความใฝ่รู้ใฝ่เรียน มุ่งมั่นตั้งในการเรียน ซึ่งเป็นเจตคติในเชิงบวกของนักเรียนที่จะส่งผลต่อคุณภาพในการเรียนรู้ในภาพรวมของโรงเรียนอย่างยิ่ง ซึ่งสอดคล้องกับ Munn (1971: 71) และยังสอดคล้องกับ Rosenberg and Hovland (1960: 3) หากบุคคลมีความรู้สึกรัก หรือชอบพอในบุคคลหรือสิ่งใดก็จะมีเจตคติที่มีต่อบุคคลหรือสิ่งนั้น แต่หากบุคคลมีความรู้สึกเกลียด หรือโกรธบุคคลใดสิ่งใดก็จะมีเจตคติไม่ดีต่อบุคคลหรือสิ่งนั้น อีกทั้งการมีความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตรของนักเรียน เป็นสิ่งสำคัญและเป็นเป้าหมายหลักในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของสถานศึกษาทุกแห่ง โดยเฉพาะการมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ตามหลักสูตรสถานศึกษา และความรู้ในด้านต่าง ๆ อย่างได้สัดส่วนสมดุลกัน รวมทั้งมีการปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงาม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชานั้น เป็นภารกิจสำคัญของโรงเรียนต้องส่งเสริมประสิทธิภาพของการพัฒนางานด้านวิชาการ ในระดับบุคคล ปัจจัยที่ส่งผลทางตรงและทางอ้อม คือภาวะผู้นำองค์การและสมรรถนะครูและบุคลากรทางการศึกษา และปัจจัยที่ส่งผลทางตรง คือการทำงานเป็นทีม และระบบรางวัล ทั้งนี้เนื่องมาจากการมีภาวะผู้นำ

องค์การในเชิงการเป็นผู้นำทางวิชาการ มีความสำคัญต่อความสำเร็จของโรงเรียนเป็นอย่างมาก ทำให้มีการจัดบรรยากาศการเรียนการสอนที่ดี ซึ่งความเป็นผู้นำทางวิชาการของครูผู้สอนนั้นจะมีอิทธิพลต่อรูปแบบการเรียนรู้ที่ดีของนักเรียน ให้บรรลุผลเป้าหมายในการเรียนการสอนได้เป็นอย่างดี สอดคล้องกับแนวคิดของ Bennis and Nanus (1985: 185) ภาวะผู้นำมีความสำคัญต่อความสำเร็จขององค์การอย่างมาก สอดคล้องกับผลการวิจัยของ Kendrick (1988: 49) ภาวะผู้นำที่มีผลต่อการพัฒนาโรงเรียน จนสามารถปรับปรุงคุณภาพให้ประสบผลสำเร็จด้วยดี และยังสอดคล้องกับแนวคิดของ Stogdill ที่ได้กล่าวว่า ภาวะผู้นำคือเรื่องของการใช้อิทธิพล (Influence) และได้กล่าวว่าภาวะผู้นำ คือกระบวนการใช้อิทธิพลที่ผู้นำกระทำต่อกลุ่ม เพื่อให้งานของกลุ่มบรรลุเป้าหมาย (Stogdill, 1974: 259) ในระดับสถานศึกษา ปัจจัยที่ส่งผลทางตรงและทางอ้อม คือการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ และการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน และปัจจัยที่ส่งผลทางตรง คือการกระจายอำนาจ และความเป็นเลิศของสถานศึกษา ทั้งนี้เนื่องมาจากพัฒนาโรงเรียนให้เป็นองค์การแห่งการเรียนรู้นั้น ทำให้บุคลากรและแนวปฏิบัติของหน่วยงานมุ่งไปสู่การสร้างบรรยากาศของการเรียนรู้รายบุคคลและกลุ่ม และทำให้องค์การเกิดการเรียนรู้ไปสู่ความสำเร็จ และสร้างการเปลี่ยนแปลงให้กับองค์การอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับ Senge (1990: 335) ได้กล่าวถึงองค์การแห่งการเรียนรู้ว่าเป็นองค์การที่ทุกคนสามารถขยายศักยภาพของตนเองได้อย่างต่อเนื่อง สามารถสร้างผลงานตามที่ได้ตั้งเป้าหมายไว้ เป็นสถานที่ซึ่งแต่ละคนมีอิสระที่จะสร้างแรงบันดาลใจ และเป็นที่ยังทุกคนต่างเรียนรู้วิธีการเรียนรู้ร่วมกัน

2. จากผลการพัฒนารูปแบบเชิงสมมติฐานของความสัมพันธ์เชิงสาเหตุแบบพหุ

ระดับ พบว่า ผลการวิเคราะห์ความตรงของรูปแบบระดับนักเรียน ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์และเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย กล่าวคือ ปัจจัยทางตรงและทางอ้อม

ระดับนักเรียน ประกอบด้วย ทักษะคติเชิงบวกของนักเรียน ความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนส่งผลต่อประสิทธิผลโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการที่นักเรียนมีทัศนคติที่ดีต่อการเรียนรู้ที่ดี จะส่งผลต่อเจตคติต่อการเรียนในเชิงบวกของผู้เรียน ซึ่งสอดคล้องกับ ปัจจัยเชิงสาเหตุทุกระดับที่ส่งผลต่อประสิทธิผลโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดชายแดนภาคใต้ นั้น ปัจจัยพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียน ได้แก่ ทักษะคติต่อการเรียนรู้ สมรรถภาพของแรงจูงใจ ความสนใจและความอดทน กลยุทธ์และความยืดหยุ่น มีอิทธิพลทางตรงต่อประสิทธิผลโรงเรียนด้านผลผลิตที่ไม่ใช่วิชาการ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (อาอีดีะ ยีเจ๊ะนิ, 2556: 182) สอดคล้องกับ (บัญชา ชลาภิรมย์, 2553: 194) สอดคล้องกับแนวคิดของ Hoy and Miskel ได้กล่าวถึงประสิทธิผลของสถานศึกษาว่า สามารถพิจารณาได้จาก ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน ความพึงพอใจ ในการทำงานของครูสอน และการรับรู้ประสิทธิผลของโรงเรียนในภาพรวม (Hoy and Miskel, 2001: 297)

ระดับบุคคล ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ และเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย กล่าวคือปัจจัยทางตรงและทางอ้อมระดับบุคคลประกอบด้วย ภาวะผู้นำองค์กร สมรรถนะครูและบุคลากรทางการศึกษา การทำงานเป็นทีม และระบบรางวัลส่งผลต่อประสิทธิผลโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการส่งเสริมให้ครูภาวะผู้นำ

ในตนเอง ที่จะขับเคลื่อนการพัฒนางานการเรียนการสอนและงานอื่น ๆ ที่ได้รับมอบหมายจะส่งผลต่อความสำเร็จในงานของโรงเรียน ซึ่งสอดคล้องกับ ภาวะผู้นำทางวิชาการของครูมีอิทธิพลต่อประสิทธิผลโรงเรียน (นริศ สวัสดิ์, 2550: 97) สอดคล้องกับผลการวิจัยเกี่ยวกับโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก พบว่า ภาวะผู้นำมีอิทธิพลโดยตรงทางบวกต่อประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ($\beta=0.42, p<0.01$) (ริงสรรค์ อ้วนวิจิตร, 2554: 122) สอดคล้องกับผลการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับตัวแบบความสามารถทางภาวะผู้นำครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า ความสามารถทางภาวะผู้นำครูส่งผลทางตรงต่อประสิทธิผลของครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน (สุริย์รัตน์ พัฒนเกียรติ, 2552: 149) การส่งเสริมสมรรถนะครูด้วยการพัฒนาครูให้มีความรู้ ความสามารถ และทักษะที่จำเป็นในการปฏิบัติงานนั้น มีความสำคัญอย่างมากต่อการบรรลุเป้าหมายการปฏิบัติงานของโรงเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับ (เรชา ชูสุวรรณ, 2550: 182) ในส่วนของการทำงานเป็นทีม ทำให้เกิดการสร้างบรรยากาศความร่วมมือในการทำงานภายในโรงเรียน จนทำให้งานทุกอย่างสำเร็จตามเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพที่ต้องการ ซึ่งสอดคล้องกับปัจจัยด้านบุคลากรมีอิทธิพลต่อประสิทธิผลการบริหารการฝึกนักศึกษาวิชาทหาร ได้แก่ การทำงานเป็นทีม คุณภาพชีวิตในการทำงาน ความผูกพันต่อองค์กร และมนุษยสัมพันธ์ในการทำงาน (วันชนะ กลั่นพรมสุวรรณ, 2554: 249) สอดคล้องกับแนวคิดของ Reynolds and others กล่าวว่า ปัจจัยที่เกี่ยวข้องและมีอิทธิพลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน ได้แก่ ศักยภาพในการสร้างทีมงานได้ทันเวลา สอดคล้องกับปัจจัยที่มีจำกัด ศักยภาพในการสร้างความสัมพันธ์ที่ีระหว่างโรงเรียนและผู้ปกครอง (Reynolds and others, 1993: 165-169) และ

ในส่วนของระบบรางวัล เป็นการเสริมแรงในการปฏิบัติงานของบุคลากรทั้งในด้านวัตถุและด้านจิตใจ เพื่อส่งเสริมประสิทธิภาพและประสิทธิผลของปัจจัยจูงใจในการปฏิบัติงาน และปัจจัยเกื้อหนุนในการปฏิบัติงาน (จุฑารัตน คงช่วย, 2554: 234)

ระดับสถานศึกษา ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ และเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยกล่าวคือ ปัจจัยทางตรงและทางอ้อมระดับสถานศึกษา ประกอบด้วย การเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน การกระจายอำนาจ และความเป็นเลิศของสถานศึกษาส่งผลต่อประสิทธิผลโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ซึ่งสอดคล้องกับ (สุริยัน ทรัพย์ผล, 2559: 228-229) ในส่วนของการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ทำให้เกิดการบริหารจัดการภายในสถานศึกษาที่เน้นการมีส่วนร่วมของคณะครู ชุมชน และคณะกรรมการสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับ ผลการวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุแบบบูรณาการพหุมิติของประสิทธิผลของคณะวิชาในสถาบันอุดมศึกษา ที่พบว่าตัวแปรนโยบายและการบริหารจัดการ ประกอบด้วย บริหารทรัพยากรบุคคล การบริหารเชิงกลยุทธ์ การบริหารการเงิน และภาวะผู้นำของผู้บริหาร มีอิทธิพลทางตรงต่อประสิทธิผลของคณะในสถาบันอุดมศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (ฤตินันท์ สมุทร์ทัย, 2549: 187) และยังสอดคล้อง ตัวแปรปัจจัยระดับสถานศึกษาที่มีอิทธิพลเชิงบวกต่อประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษา คือ พฤติกรรมการบริหารแบบมีส่วนร่วม และการบริหารหลักสูตรของโรงเรียน (ถาวร เล็งเอียด, 2550: 249) ในส่วนของการบริหารที่ให้มีการกระจายอำนาจ ทำให้บุคคลในสถานศึกษาทุกคนได้มีบทบาทหน้าที่และร่วมรับผิดชอบงานอย่างเต็มกำลังความ

สามารถ ซึ่งสอดคล้องกับ ผลการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่บริหารงาน ตามกฎกระทรวงว่าด้วยการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา พบว่า ประสิทธิภาพของสถานศึกษาได้รับอิทธิพลทางตรงสูงสุดจากลักษณะขององค์การ โดยมีอิทธิพลทางบวกเท่ากับ 0.67 รองลงมา คือ นโยบายการบริหารและการปฏิบัติ มีอิทธิพลทางบวกเท่ากับ 0.63 (เจริญศรี พันปี, 2553: 252) และยังสอดคล้องกับแนวคิดของ Robbins กล่าวว่า โครงสร้างองค์การเป็นการแบ่งงานกันทำอย่างเป็นทางการ มีการรวมกลุ่มและทำงานประสานงานกันในการจัดการ และมีคณะกรรมการบริหารในการพิจารณาตัดสินใจดำเนินการ (Robbins, 1997: 185) และในส่วนของความเป็นเลิศของสถานศึกษา เมื่อมีการกำหนดเป้าหมายการดำเนินงานในหน่วยงานที่มุ่งสู่การพัฒนาการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพในระดับสูงแล้ว จะเป็นผลงานเชิงประจักษ์ในการบริหารจัดการสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับผล ปัจจัยด้านคุณลักษณะของบุคลากรในมหาวิทยาลัย ประกอบด้วย ความผูกพันต่อองค์กรมหาวิทยาลัย และความเป็นนักวิชาการของอาจารย์ มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลการจัดการนันทนาการในมหาวิทยาลัย (บุษบา สมิตต์, 2558: 162) และสอดคล้องกับคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาตามเกณฑ์มาตรฐาน สมศ. ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ที่พบว่า คุณลักษณะด้านวิชาการ ประกอบด้วย ความสามารถในการจัดการเรียนการสอน การพัฒนาหลักสูตร การวิจัย และการประกันคุณภาพส่งผลทางตรงต่อประสิทธิผลตามเกณฑ์มาตรฐาน สมศ. (กานดา สุขุม. 2556: 179)

3. จากผลการตรวจสอบรูปแบบเชิงความสัมพันธ์เชิงสาเหตุแบบพหุระดับ ที่พบว่า

รูปแบบมีความตรงเชิงโครงสร้างหรือมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ และสามารถแสดงความสัมพันธ์เชิงสาเหตุได้ทั้งในระดับนักเรียน ระดับบุคคล และระดับสถานศึกษา ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากประสิทธิผลในการบริหารจัดการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็กล้วน ควรมีการพัฒนาประสิทธิผลการบริหารโรงเรียนทั้งในระดับนักเรียน ระดับบุคคล และระดับสถานศึกษา โดยลำดับแรกเริ่มจากการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ด้วยการส่งเสริมให้มีความมุ่งมั่น ตั้งใจในการศึกษาด้วยการสร้างเจตคติเชิงบวก มีการพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตรตามระดับการศึกษา และมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของโรงเรียนในระดับสูง ลำดับที่สองให้มีการพัฒนาครู เป็นผู้นำทางวิชาการ มีสมรรถนะในการจัดการเรียนการสอนและปฏิบัติตนตามจรรยาบรรณวิชาชีพ มีขวัญกำลังใจและให้รางวัลในผลงานที่มีคุณภาพ และส่งเสริมบุคลากรในร่วมกันทำงานเป็นทีมคุณภาพ และลำดับที่สามให้มีการพัฒนาคุณภาพการบริหารงานในภาพรวมของโรงเรียน โดยต้องมีการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ให้มีการกระจายอำนาจในการบริหาร มุ่งพัฒนาไปสู่การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ และมีเป้าหมายเป็นองค์กรที่มีความเป็นเลิศในการบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาวิจัยของพิมพ์อร สดเอี่ยม (2547: 274-284) ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลการบริหารวิชาการของสาขาวิชาในระดับบัณฑิตศึกษาของสถาบัน ราชภัฏ โดยศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการ ในระดับนักศึกษาระดับบุคคล และระดับสาขาวิชา ดังผลการวิจัยของธวัช กรุดมณี (2550: 159-162) ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อความมีประสิทธิภาพขององค์การของโรงเรียนที่บริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน โดยศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อ

ประสิทธิผลองค์การของโรงเรียน ในระดับบุคคล ระดับกลุ่ม และระดับองค์การ ผลการวิจัยของ ภัทราวดี มากมี (2552: 274-283) ที่ได้ศึกษา เกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการวัดประสิทธิผล องค์การสำหรับคณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์: การประยุกต์ใช้การวิเคราะห์เชิงสาเหตุหุระดับ โดยศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลองค์การ ในระดับบุคคล และระดับสาขาวิชา ผลการวิจัย ของทวีชัย สายทอง (2558: 213-218) ได้ศึกษา เกี่ยวกับปัจจัยเชิงสาเหตุหุระดับที่ ส่งผลต่อ ประสิทธิภาพขององค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) ในเขตพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงของประเทศไทย โดย ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลขององค์การ

บริหารส่วนตำบล ในระดับบุคคล และระดับ องค์การบริหารส่วนตำบล

ข้อเสนอแนะ

1. ควรเลือกตัวอย่างโรงเรียนประถม ศึกษาหรือโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดกลาง/ขนาดใหญ่ เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผล โรงเรียนที่มีขนาดแตกต่างกัน

2. ควรศึกษาในเชิงวิจัยและพัฒนา ประสิทธิภาพโรงเรียนประถมศึกษา โดยใช้ปัจจัย ในแต่ละระดับ

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ. สำนักคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2557). *นโยบายสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีงบประมาณ 2558*. กรุงเทพฯ: ชุมชนุสทกรณการเกษตร แห่ง ประเทศไทย.
- กานดา สุขทุม. (2556). *รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาที่มี อิทธิพลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาตามเกณฑ์มาตรฐาน สมศ. ในเขตกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล*. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- เจริญศรี พันปี. (2553). *การวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่บริหาร งานตามกฎหมายกระทรวงว่าด้วยการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา*. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตร์ดุษฎีบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ถาวร เล็งเอียด. (2550). *ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษา ในจังหวัด ชัยแดน ภาคใต้สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน*. วิทยานิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ธวัช กรุดมณี. (2550). *การวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อความมีประสิทธิภาพของโรงเรียนที่บริหาร โดยให้โรงเรียนเป็นฐาน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน*. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตร์ดุษฎีบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บัญชา ชลาภิรมย์. (2553). *การวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนสาธิต*. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตร์ดุษฎีบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บุษบา สมิตท์. (2558). *ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิผลของการจัดการนันทนาการในมหาวิทยาลัย: รูปแบบ สมการโครงสร้าง*. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตร์ดุษฎีบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- พิธาน พื้นทอง. (2548). ข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อพัฒนาศักยภาพโรงเรียนขนาดเล็กในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์ดุสิต มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ภัทรราวดี มากมี. (2552). การพัฒนารูปแบบการวัดประสิทธิผลองค์การสำหรับคณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์: การประยุกต์ใช้การวิเคราะห์เชิงสาเหตุทุกระดับ. วิทยานิพนธ์ครุศาสตร์ดุสิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- รังสรรค์ อ้วนวิจิตร. (2554). รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษา ขนาดเล็ก. วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยคริสเตียน.
- เรชา ชูสุวรรณ. (2550). รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของสมรรถนะบุคคลที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์ดุสิต บัณฑิต มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- รุจิราพรรณ คงช่วย. (2554). ปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา ของมหาวิทยาลัยราชภัฏเขตภูมิศาสตร์ภาคใต้. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์ดุสิต บัณฑิต มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- ฤตินันท์ สมุทรทัย. (2549). การพัฒนาโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุแบบบูรณาการพหุมิติของประสิทธิผลของคณะวิชาในสถาบันอุดมศึกษา. วิทยานิพนธ์ครุศาสตร์ดุสิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วันชนะ กลั่นพรมสุวรรณ. (2554). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลการบริหารการฝึกนักศึกษาวิชาทหารในกองทัพบกไทย. วิทยานิพนธ์ครุศาสตร์ดุสิต บัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.
- สุรียัน ทรัพย์ผล. (2559). ปัจจัยด้านองค์การและภาวะผู้นำที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลของการบริหารโรงเรียนประถมศึกษา ในจังหวัดลุ่มน้ำโขง ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิตมหาวิทยาลัยบูรพา.
- สุรียรัตน์ พัฒนเอียร. (2552). ตัวแบบความสามารถทางภาวะผู้นำครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์ดุสิต บัณฑิต มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- อาอีตะ ยีเจะนิ. (2556). ปัจจัยเชิงสาเหตุทุกระดับที่ส่งผลต่อประสิทธิผลโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดชายแดนภาคใต้. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยบูรพา.
- Bloom, B. (1976). *Human characteristics and school learning*. New York: Mc Graw-Hill.
- Buytendijk, F. (2006). The five key to building a high-performance organization. *Business Performance Management*, 1(3). 24-29.
- Hair, J., Black, W., Babin, B., Anderson, R., and Tatham, R. (2010). *Multivariate data analysis*. 7th ed. Upper Saddle River, NJ: Pearson.
- Hoy, W.K. and Miskel, C.G. (2001). *Educational administration: Theory, research, and practice*. 6th ed. New York: McGraw-Hill.
- Munn, N.L. (1971). *Introduction to psychology*. Boston: Houghton Mifflin Company.

- Povich, C.G. (2008). *Perceptions of elementary school principals on their role in a decentralized school district*. Unpublished Dissertation of University of Houston.
- Quinn, J.F. (2013). *The impact of social competencies and role factors on the relational construction of identity and participation of physician leaders*. Unpublished Dissertation of Case Western Reserve University.
- Reynolds, D. and others. (1994). School effectiveness research: A review of the international literature, In *Advances in school effectiveness research and practice*. New York: Elsevier Science.
- Robbins, S.P. (1997). *Essentials of organizational behavior*. 5th ed. Englewood Cliff: Prentice Hall.
- Rosenberg, R.J. and Hovland, C.I. (1960). *Attitude organization and change: And analysis of consistency among attitude components*. Wesport: Greenwood Press.
- Senge, P.M. (1990). *The fifth discipline: The art and practice of learning organization*. London: Century.